

De Confectiekroon

door M. M. Land

In het Augustus-September-nummer las ik een artikel over de „confectie“-kroon. Reeds het eerste artikel van collega Buisman hierover, in het Juli-nummer, had mijn aandacht getrokken, maar na het lezen van het tweede voel ik mij genoodzaakt om hierover een paar opmerkingen te maken.

Het lijkt mij niet juist om de confectiekroon te propageeren, en zeker niet onder de tegenwoordige omstandigheden. Het is immers zoo goed als onmogelijk om over een uitgebreide collectie kronen te beschikken en raakt deze voorraad uitgeput, dan is men thans gedwongen naar een andere vervanging uit te zien.

Maar ook al heeft men de beschikking over voldoende materiaal, dan ben ik geen voorstander van de confectiekroon. De werkwijze doet denken aan de vroegere methode om inlays te maken van een conisch porcelein staafje. De caviteit werd daarbij bewerkt met een conische boor van een bepaalden diameter en van een porceleinen staafje van ongeveer dezelfde dikte als de boor werd een stukje afgeslepen, hetwelk passend gemaakt werd voor de caviteit. Ook deze methode is verouderd. Het kan echter niet ontkend worden, dat in enkele gevallen een vrij aardig resultaat te bereiken is. Het is echter uitgesloten dat bij beide methoden een zeer goed en mooi resultaat verwezenlijkt kan worden. Diegenen onder de collega's die evenals ik indertijd uren hebben gezwraagd om de alom bekende koperen staaf, als eerste manipulatie in de tandheelkunde, aan beide kanten vlak te slijpen, zullen het begrijpelijk vinden dat het practisch onmogelijk lijkt om een goede randaansluiting te krijgen bij de confectiekroon, hetgen collega Buisman trouwens zelf royaal toegeeft. Daarom lijkt het mij niet goed om een lans te breken voor deze methode, tenminste als er nauwkeuriger methoden zijn, zelfs al zijn deze omslachtiger. Trouwens de omslachtiger werkwijze van de jacketkroon (van porcelein

of kunsthar) is betrekkelijk. Maakt men deze kroon dagelijks, dus inplaats van stifttanden, dan verkrijgt men snel de noodige routine. Natuurlijk zullen er mislukkingen volgen, maar dat is het geval bij elke methode. De jacketkroon als bijzonder moeilijk te bestempelen is niet juist. De oorzaak hiervan is het onbekende. Voor het tandheilkundig onderwijs is de taak weggelegd om aan deze opvatting een eind te maken. Volgens mij is een jacketkroonpreparatie gemakkelijker dan de preparatie van een moeilijke inlay, terwijl het technische werk zeker niet moeilijker is.

Collega Buisman maakt de opmerking dat, als er een opbouw moet worden gemaakt, het bezwaarlijk valt in te zien welke dan nog de voordeelen van een jacketkroon boven de confectiekroon zijn. Leeft de pulpa wel dan vind ik het niet verantwoord om een zenuwbehandeling met alle moeilijkheden daaraan verbonden te verrichten. Collega Buisman vindt dit ook wel eenigszins, maar brengt dat in zijn betoog mijns inziens niet sterk genoeg naar voren. Moet er wel een opbouw worden gemaakt, dan is de vervanging met de jacketkroon, mits de schouder na het plaatsen van den opbouw op de juiste wijze één à twee millimeter verder naar cervicaal wordt verlegd sterker, afgezien nog van het aesthetische resultaat.

Wat de materiaalsterkte betreft, dit kan gevoelig buiten beschouwing blijven. Proeven van Felcher e.a. hebben afdoend bewezen dat de sterkte afhankelijk is van de juiste preparatie.

Een vrij groot bezwaar lijkt het bleslijpen van de confectiekroon buccaal en approximaal. De glans is verdwenen en is niet meer te verkrijgen door polijsten. In meerdere gevallen zal de gingiva hierop reageren. Het indicatiegebied lijkt trouwens zeer beperkt, vooral ook bij ongunstigen beet en als de stomp linguaal boven de gingiva niet de vereischte hoogte heeft.

Samenvattend kan gezegd worden van de confectiekroon:

1. Het principe is verouderd wegens de onnauwkeurige werkwijze.
2. Het indicatiegebied is beperkt.

3. Een redelijk resultaat is in gunstige gevallen niet uitgesloten.

4. Een goed en mooi resultaat is vrijwel onmogelijk.

Nobelstraat 13bis, Utrecht.

Confectiekroon contra Jacketkroon

door D. F. Veldkamp

Het artikel in het Juli-nummer van het tijdschrift over de confectiekroon heeft zeer mijn aandacht getrokken en het verwonderde mij dan ook eenszins, in de laatste aflevering weer een bijdrage over hetzelfde onderwerp aan te treffen.

Wanneer ik mij eenvoudigheidshalve aandien als een door-dik-en-dun aanhanger van de jacketkroon, dan zal het duidelijk zijn, dat ik, naast mijn bewondering voor de artikelen en mijn respect voor collega Buisman om dit onderwerp aan te snijden, toch wel enkele bedenkingen tegen het geschrevene naar voren meen te moeten brengen.

Ware het niet dat in de laatste twee alinea's van het tweede artikel enkele zeer positieve beweringen staan, die me tegen de borst stuiten, dan zou ik me met den verderen inhoud in groote lijnen kunnen vereenigen. Ik zou me dan geschaard hebben bij het ongetwijfeld zeer groote zwijgende koor dergenen die met veel belangstelling en waardeering deze artikelen hebben gelezen.

Wellicht kan ik mijn standpunt het best naar voren brengen door enkele regels uit de publicatie te lichten en mijn meening dan daartegenover stellen. Deze meening is niet zoo enorm belangrijk en ik vraag den schrijver dan ook in geenendeel hiertegenover zijn meening te gaan verdedigen door mij hierop gedocumenteerd te gaan antwoorden. Zoo verschrikkelijk belangrijk is deze materie niet, doch ik weet niet of van andere zijde een standpunt als het mijne zal worden uiteengezet, en dit is dan mede een van de redenen voor mijn opmerkingen.

Allereerst stem ik volkomen met den schrijver in, dat de confectiekroon in de leerboeken stiefmoederlijk is bedeed en er maar zeer poover afkomt. Voorzover mij bekend wordt deze vervanging meestal behandeld in aansluiting op de stiftanden. Wanneer in verband hiermee de vraag gesteld wordt: richmond-kroon of confectiekroon, dan moet mijn antwoord ten gunste van de confectiekroon uitvallen. Alle voordeelen zijn uit de artikelen

van collega Buisman te exstirpeeren, dus daarin zijn we het volkomen eens.

In afwijking van de leerboeken gaat schrijver echter op diverse plaatsen den strijd ontketenen tusschen jacketkroon en confectiekroon en beslist deze in vele gevallen ten gunste van de confectiekroon.

Enkele opmerkingen hierover, speciaal in verband met blz. 329, laatste alinea: „Maar wanneer dit restant zoo gering is, dat eerst een opbouw moet worden vervaardigd, alvorens met het maken van een jacketkroon kan worden begonnen, dan valt het bezwaarlijk in te zien, welke dan nog de voordeelen zijn van deze omslachtige vervanging boven de confectiekroon.” Ik teeken hierbij aan:

1. Wanneer approximaal — zooals vrijwel steeds in deze gevallen — flinke vullingen geweest zijn en we hier dus niet zoo eenvoudig den dakvorm kunnen handhaven, komt het me vrij ondoenlijk voor een goede aansluiting te verkrijgen.

2. Bij overbelasting krijgen we fractuur van de jacket, terwijl we bij de richmond-kroon en confectiekroon een uitreguleeren tegemoet kunnen zien, een punt waarop collega v. d. Berg in het jubileumnummer van coll. Nord zoo terecht de aandacht heeft gevestigd.

3. Voor eventueel brugwerk kan men om den opbouw vrij eenvoudig verder bouwen, en loopt geen risico van stiftverwijdering bij bros geworden radices, die we in deze gevallen bij de confectiekroon wèl moeten nemen.

4. Treedt ondanks alle voorzorgen toch noch secundaire caries op, dan kunnen we vrijwel steeds zeer eenvoudig een nieuwe jacketkroon maken — veel eenvoudiger dan een nieuwe confectiekroon.

Door deze vier voordeelen is m.i. de meerdere omslachtigheid zeer zeker gerechtvaardigd.

Bovendien meen ik deze meerdere omslachtigheid niet zoo heel hoog behoeven aan te slaan. Juist het ideale op- en inslijpen en wederom polijsten lijkt mij een uitermate moeilijk werk. De suggestie die ons door het woord „confectie” opgedrongen wordt heeft het bezwaar in zich,

te leiden tot den indruk dat we te maken hebben met een „gemakkelijken stiftand”, een indruk die mede gewekt wordt door de reclameblaadjes zooals we die voorheen ontvingen betreffende de diverse fabrikaten stufenkronen. Het goede opslipen komt mij zóó moeilijk voor, dat de juiste werkwijze hiervan misschien wel hooger moet worden aangeslagen dan de vereischte techniek voor het maken van een jacketkroon met opbouw. Wanneer we ons voor de jacketkroon met opbouw alleen verlaten op de stiftbevestiging die dan even sterk is als bij de confectiekroon (en afzien van het m.i. noodzakelijke verdiepen van den schouder na het plaatsen van den opbouw, hetgeen, gezien mijn ervaringen nog veelal wordt nagelaten) dan meen ik toch te kunnen vaststellen dat aan het technische kunnen hiervoor geen hoogere eischen worden gesteld, dan voor het maken van een goede amalgaamvulling.

Wanneer men de eischen beziet, die wij aan ons tandheelkundig werk moeten stellen, dan valt toch aanstonds in het oog dat deze eischen sinds de algemeene verbreiding van de indirecte inlaytechniek aanmerkelijk hooger zijn geworden. Indien we dan de eischen voor een uit de hand geslepen confectiekroon willen stellen op een niveau dat met de zoo juist genoemde techniek is te vergelijken, dan dient er met klem op te worden gewezen dat het opslipen van een confectiekroon een uitermate nauwkeurig en moeilijk werkje is.

Terugkomend op de zoojuist genoemde eenvoudige jacket met opbouw, dan geloof ik dat in weinig gevallen de werktijd aan den stoel meer is dan:

1e zitting na de kanaalbehandeling: 30 minuten voor preparatie en afdrucken om den ombouw te vervaardigen;

2e zitting 30 minuten voor het plaatsen van den opbouw, bandafdruk en gipsafdruk;

3e zitting: 20 minuten voor het plaatsen van de jacketkroon. Bij deze tijden is in aanmerking genomen dat met eenigszins geroutineerde assistentie wordt gewerkt.

Zoo heel veel meer dan de schrijver dient te reserveeren voor het maken van een confectiekroon lijkt me dit toch niet. Blijft natuurlijk als nadeel de drie zittingen, die echter niet van doorslaggevende betekenis mogen zijn, daar een patiënt deze lasten met een opgewekt hart dient te dragen, met het oog op een blijvend resultaat. Daarnaast als nadeel de techniekkosten waar niets aan valt te veranderen.

Tot slot nog een enkele opmerking over de laatste alinea, betreffende de hardheid. Uit het voorgaande heeft men reeds bespeurd dat ik een van de voordeelen van de jacketkroon vind dat ze kan fractureren, in tegenstelling met de confectiekroon. Echter meen ik rustig te kunnen beweren dat bij de juiste preparatie breuken niet voorkomen. Zelfs tegenwoordig zie ik geen breuken, ondanks het gebruik van het zwakkere „Vita”-porcelein tegenover het „Prisma” van voor den oorlog.

Het argument dat in de practijk jacketkronen niet altijd geëvenaard worden door de confectiekroon komt me ietwat demagogisch voor. Ik kan in mijn practijk ook confectiekronen laten zien die heusch nog veel slechter zijn dan de jackets waar de schrijver op doelt. Deze uitzonderingen vormen geen maatstaf, niet voor amalgaam, niet voor inlaywerk en ook niet voor confectiekroon of jacketkroon. We dienen niet te rekenen met wat „iemand ervan gemaakt heeft”, maar wat kundige handen bereiken met een confectiekroon en wat dezelfde kundige handen, na dezelfde routine en ervaring opgedaan te hebben, bereiken met een jacketkroon.

Al deze dingen waren reden voor mij om een lans te breken voor onze onvolprezen jacketkroon, en tevens te schrijven, dat ik als jacket-enthousiast de confectiekroon — mits op schrijvers wijze gehanteerd — hooger meen te moeten stellen dan de alom vervaardigde richmond-kroon met heelen of halven band, en ook hooger dan de confectiekroon met tusschengegoten wortelbasis.

Zaandam, Stationsstraat 100.

Naschrift

door P. H. Buisman

De beschouwingen van de collega's Veldkamp en Land vormen een welkome gelegenheid om de plaats, die de confectiekroon kan innemen naast de jacketkroon en de andere vervangings-

methoden nog even nader te bepalen.

Wanneer mijn pleidooi den indruk heeft gevestigd als zou dit bedoeld zijn om een strijd te ontketenen over de toepassing der confectiekroon ten koste van

de jacketkroon, dan ben ik zeker niet duidelijk genoeg geweest. Het zou wel een ijdele en misplaatste poging geweest zijn om degenen, die zich met de techniek van de vervaardiging der laatste dusdanig vertrouwd gemaakt hebben dat zij deze volkomen beheerschen, te willen bekeeren tot de toepassing van een ouderen vorm van vervanging. Juist de door geregelde toepassing verworven routine stelt hen in staat de theoretische voordeelen der jacketkroon in de praktijk te verwerkelijken, zoodat er voor hen geen enkele reden kan bestaan om van deze methode, met of zonder opbouw, afstand te doen en het is volkomen begrijpelijk dat de vurige aanhangers dezer individuele vervangingstechniek zich niet van hun professioneele stelregel laten afbrengen door een betoog ten gunste van een methode, die in hun oog een stap achterwaarts beteekent.

Waar ik de aandacht op heb willen vestigen was alleen, dat ondanks de steeds groeiende toepassing der jacketkroon de confectiekroon naast de andere vervangingsmethoden, recht van bestaan heeft behouden en wel op grond van haar duurzaamheid en cosmetisch effect. Wanneer collega L a n d vaststelt dat de methode verouderd en een „zeer goed” en „mooi” resultaat buitengesloten is, dan valt over deze subjectieve kwalificatie niet te twisten. Ik sprak alleen maar van een „voldoening gevend” resultaat.

De duurzaamheid dezer vervanging is, afgezien van elk oordeel over haar waarde, een onloochenbaar ervaringsfeit, hetwelk door geen theoretische of andere bezwaren kan worden verkleind. Nog kort geleden zag ik o.a. bij een patiënte van 48 jaar twee van die kronen op wortels van laterale bovensnijntanden, welke twintig jaar geleden waren geplaatst. Zij vertoonden geen spoor van randcaries of retractie van den labialen tandvleeschzoom en waren geheel in harmonie met de buurtanden; het (niet storende) tintverschil was een gevolg van de physiologische kleurverandering der natuurlijke tanden in de sindsdien verstreken levensperiode.

Collega L a n d keurt het echter niet goed om een lans te breken voor deze toepassing, omdat er een nauwkeuriger werkwijze ter beschikking staat. De consequentie hiervan luidt, dat in den tegenwoordigen tijd de confectiekroon niet meer in aanmerking dient te komen. Ik kan mij dit persoonlijke standpunt heel wel begrijpen, het heeft echter geen algemeene geldigheid. Met kan deze trouwens niet hebben, aangezien de toepassing van de jacketkroon eenige voorwaarden stelt, waaraan noch door iederen tandarts,

noch door elken, voor kroonvervanging in aanmerking komenden, patiënt kan worden voldaan. Welke zijn die voorwaarden?

1e. Wil de jacketkroon aan te stellen technische en cosmetische eischen beantwoorden, dan is voor dit precisiewerk in de eerste plaats een ruime ervaring en routine noodig; het resultaat is daaraan recht evenredig. Dit vooronderstelt een vrij geregelde toepassing der methode. Het aantal praktijken, welke daartoe gelegenheid biedt, is uit den aard der daarvoor noodzakelijke omstandigheden beperkt tot de groote steden, althans dezulken, die een zekere selectie of — zoo men wil — specialiseering toelaten. Wie slechts zoo nu en dan een patiënt heeft, die voor deze vervanging in aanmerking komt, verwerft niet de vaardigheid en kijkt op de speciale voorwaarden van elk geval; hij moet bovendien onevenredig veel tijd en inspanning aan de preparatie besteden.

2e. Zelfs wanneer men bereid is om te erkennen dat de jacketkroon den nauwkeurigsten en technisch meest verantwoordenden vorm van kroonvervanging vertegenwoordigt, dan is daarmee de toepassing van de confectiekroon nog niet ter zijde gesteld. Want het behoeft niet verheeld te worden, dat het vervaardigen van een jacketkroon een honoreering verlangt, waarmede men niet het budget van iederen particulieren patiënt kan bezwaren, wiens tandheelkundig welzijn den tandarts ter harte gaat. Wat moet deze laatste nu doen als hij b.v. verrast wordt met de kroonfacuur van een wortelbehandelden tweezijdig gevulden snijtand en met de financiële consequenties rekening meent te moeten houden? Den patiënt voor de keus te stellen: een jacketkroon of... een „losse” kunststand? Wie kan dat zonder zijn principes geweld aan te doen?

Zonder in details te treden behoeven wij slechts vast te stellen dat de sociale indicatie het plaatsen van de jacketkroon in veel gevallen niet toelaat. Voor al die gevallen is de confectiekroon een uitkomst en men kan menigen patiënt daarmee een niet geringen dienst bewijzen.

Keeren wij tot slot even terug tot enkele technische details, vooral door collega V e l d k a m p in zijn objectieve beschouwing naar voren gebracht, dan kan nog worden opgemerkt dat de approximale inzinking van het wortelvlak na voorafgeane vullingen in de meeste gevallen bij het beslijpen van het labiale gedeelte tot onder de gingiva gecompenseerd wordt, zoo noodig nog door den linguale rand iets te verlazen. Voor zoover dit niet tot het doel voert laat de

cervicale rand van de kunstkroon voldoende correctie toe om ook in dit geval een goede aansluiting te bewerkstelligen, ook al is collega Land van een andere meening. Eventueel optredende randcaries dwingt nog niet tot vernieuwing van de kroon; met een kleine amalgaamvulling is deze bedreiging als regel ongedaan te maken. Wanneer dit zich voor doet betreft het doorgaans oudere patiënten met een algemeene neiging tot het ontstaan van (approximale) halscaries.

Collega Veldkamp spreekt natuurlijk uit ervaring, wanneer hij vaststelt dat een patiënt zich blijmoedig drie zittingen laat welgevallen ter wille van het evenredig resultaat. Niemand zal betwisten dat de patiënt, die voor het werk van den tandarts in het algemeen en deze toepassing in het bijzonder begrip en waardeering heeft, daartegen geen bezwaar maakt. Er zijn echter praktijken waarin het voor den tandarts van voordeel is in één langere zitting de procedure meteen te voltooien, in plaats van deze over meerdere te moeten verdeelen. Men denke slechts aan de kans op reinvertraging, bandenpech, luchtalarm, slechte weersgesteldheid voor patiënten, die van ver komen, waardoor het dagprogramma vooral in den tegenwoordigen tijd niet zelden in de war gestuurd wordt. Maar deze bijzondere omstandigheden zullen eenmaal weer verdwijnen als de oorlogstoestand tot het verleden is gaan behooren en dan komt ook het bezwaar van collega Land te vervallen, dat op de huidige schaarschte aan kunststanden betrekking heeft.

Wat wél overblijft is het voordeel van de onafhankelijkheid van technische hulp, veelal buiten de plaats van inwoning en met al de wederwaardigheden

van dien. Het vervaardigen van een confectiekroon behoeft derhalve niet in étappes te geschieden, waardoor geen wachttijd verloren gaat en de patiënt snel van het hiaat in zijn tandrij kan worden bevrijd.

Ten leste nog de bedenkingen omtrent den door het beslijpen verloren gegane glans. Dit behoeft men heusch niet zoo zwaar te tellen. Het porcelein der kunststanden blijkt steeds weer vrij van poreusheid en zodoende is het mogelijk om met eenvoudige middelen een glad oppervlak te herstellen. Men denke slechts aan de fraaie gepolijste slijtingsfacetten, die de tanden van een prothese na jarenlang gebruik kunnen vertoonen.

Hoe ook de voorstanders der jacketkroon tegenover de confectiekroon staan, het feit blijft dat ook thans nog van de laatste een nuttig gebruik kan worden gemaakt. Al moge het indicatiegebied zich in het algemeen beperken tot het bovenfront, zoo kunnen evenzeer de canini in de onderkaak hiervoor in aanmerking komen. Zelfs ondersnijtanden met een flinke worteldoorsnede zijn niet bij voorbaat uitgesloten. Dit hangt voor het overige af van het beschikbare materiaal waaruit men een keuze moet doen, hetwelk, wat de voorhanden modellen betreft, vrij beperkt is.

Het bezwaar dat collega Veldkamp aanvoert tegen den naam: „confectiekroon” is, in den door hem bedoelden zin, volkomen gerechtvaardigd; een gemakkelijk werk is het vervaardigen ervan niet. Mij althans kost het, door de vereischte aandachtsconcentratie, steeds weer een niet te verwaarloozen inspanning. Maar die heb ik er vanwege de voldoening, die het resultaat mij verschaft, graag voor over. Een kinderhand is gauw gevuld!

Diasteem en prothese

door B. R. Bakker

Collega M. te R. schrijft:

Hierbij ben ik zoo vrij, in een prothetische kwestie raad te vragen. Het komt nog wel eens voor, dat patiënten, die een partieele bovenprothese moeten hebben, een vrij groot diasteem bezitten tusschen hun beide eerste incisieven. Dit diasteem willen zij dan ook „opgevuld” hebben.

Ik heb het hun nog steeds afgeraden. Een porcelein tand er tusschen zal wel uitgesloten zijn, met het oog op de crampons. De eenige oplossing lijkt mij

een stukje er tusschen te maken van palapont, hoewel ik denk, dat dit meer zal opvallen dan het diasteem, dat altijd bestaan heeft.

De eenige aesthetische oplossing voor gevallen als beschreven ligt in een combinatie van ortho- en prothodontie. De incisiven zijn als regel heel gemakkelijk naar elkaar toe te brengen. Zoo noodig na het frenulum onschadelijk te hebben gemaakt. Natuurlijk zouden zij, los gelaten, weer even vlug uiteen loopen. Maar de partieele prothese dient nu als blijvend retentie-apparaat.